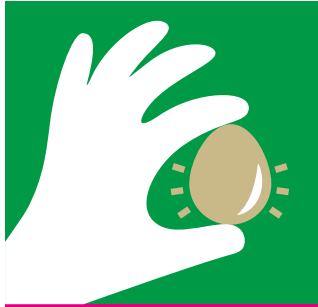

Het
gouden
ei

Bedenk
goed wat
je met je
euro doet

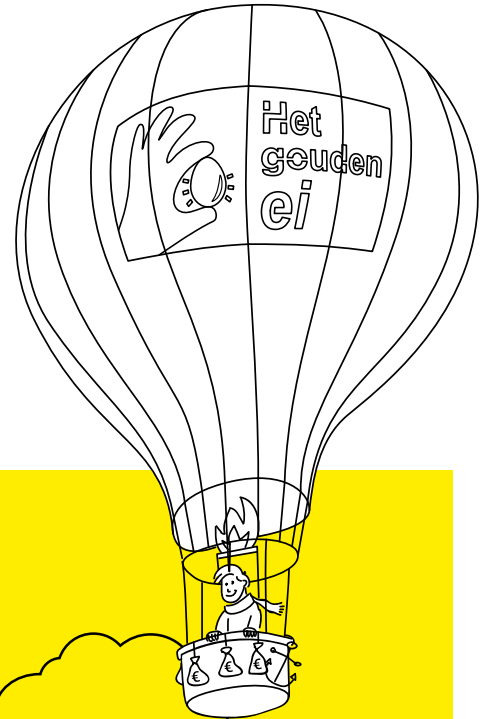

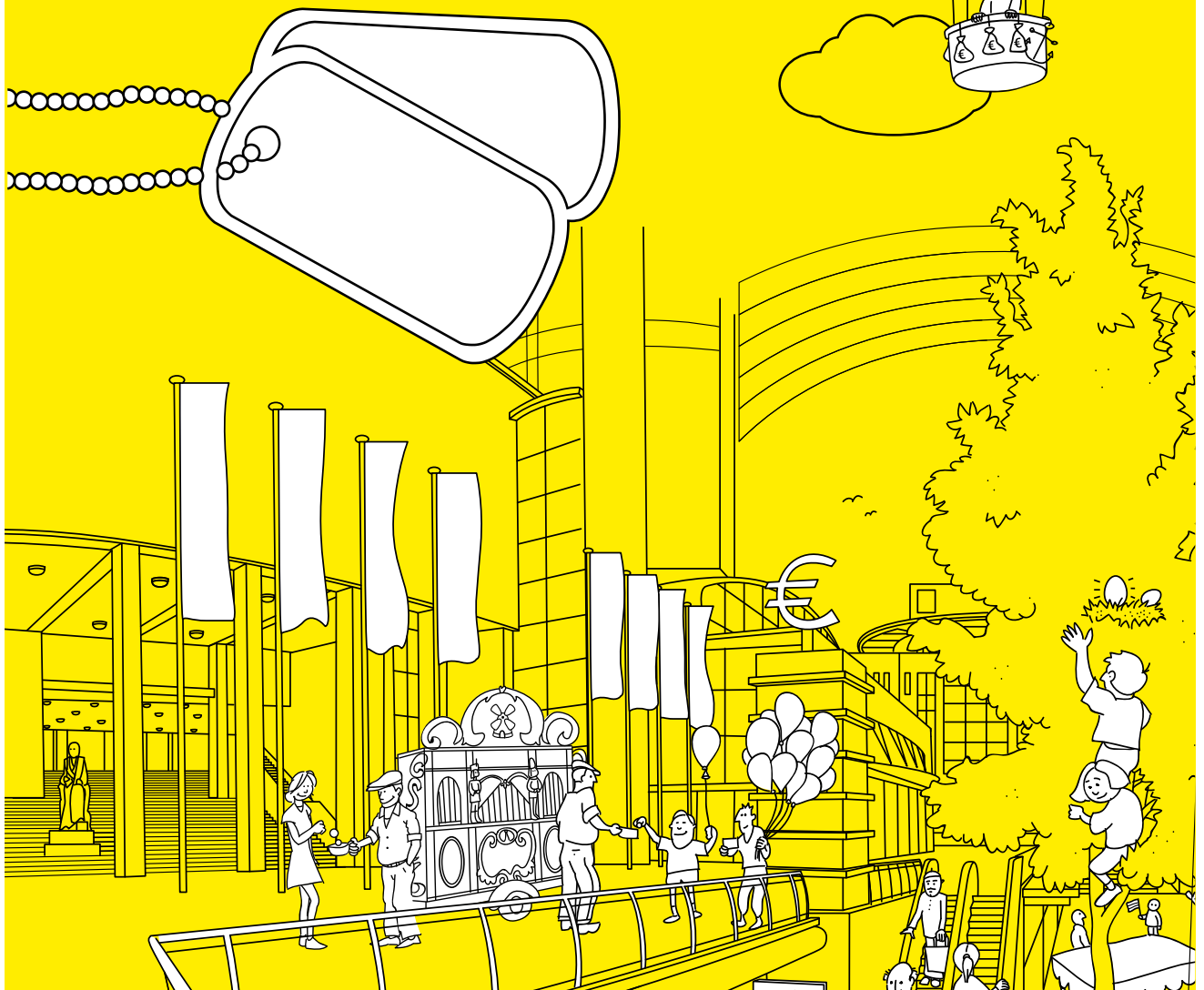
Het gouden ei

Inhoud

- Les 1 Zakgeld enzo!
- Les 2 Reclame enzo!
- Les 3 Schulden enzo!
- Les 4 Budgetteren enzo!

Deze map is van

Het
gouden
ei

Les 1 Zakgeld enzo!

ZAKGELD ENZO!

Zakgeld is een vast bedrag dat je van je ouders krijgt.

Kleedgeld is een vast bedrag dat je van je ouders krijgt voor het kopen van kleding. Cash of op je bankrekening. Niet iedereen krijgt evenveel zakgeld / kleedgeld. Dat heeft natuurlijk te maken met hoeveel geld je ouders hebben en wat jij allemaal zelf moet betalen. Het is maar net wat je met elkaar afspreekt.

Gemiddeld zakgeld:

Jongeren van 11 jaar krijgen ongeveer € 9,40 per maand.

Jongeren van 12 jaar krijgen ongeveer € 16,00 per maand.

Jongeren van 13 jaar krijgen ongeveer € 20,00 per maand.

Gemiddeld kleedgeld:

Jongeren van 12 jaar krijgen ongeveer € 35,00 per maand.

Jongeren van 13 jaar krijgen ongeveer € 45,00 per maand.

Wat betalen je ouders voor je?

Eten en snacken, lekker lang douchen en je kleding weer gewassen. Allemaal dingen die heel gewoon zijn als je bij je ouders woont. Je ouders zorgen ervoor dat het er allemaal is en dat kost geld.

Naast je eten, betalen je ouders nog allerlei andere kosten. Hier zie je wat dat ongeveer per maand kost per kind. (Deze tabel is gemaakt voor thuiswonende jongeren tot 18 jaar).

Woonlasten	€ 75
Energie en water	€ 25
Verzekeringen	€ 30
Vaste telefoon en internet	€ 10
Schoolkosten vmbo:	€ 57 havo/vwo: € 77
Contributies en abonnementen	€ 9
Vervoer fiets	€ 5
Kleding	€ 50
Meubels en alle andere spullen in huis	€ 13
Vrije tijd en vakantie	€ 110
Persoonlijke verzorging	€ 20

Totaal: € 347,- of € 367,- per maand

Inkomsten

Bijbaantje!

Veel scholieren werken na schooltijd of in het weekend. Vanaf je 15e heb je recht op het minimumjeugdloon. Je krijgt dan ook te maken met belasting. Er zijn wettelijke regels voor werk door jongeren. Die zijn er omdat je nog naar school moet en je ook nog geen gevaarlijk werk mag doen.

Hoe vind je een baantje?

Het vinden van een leuke bijbaan is niet gemakkelijk. Belangrijk is dat je zelf in actie komt. Je kunt natuurlijk de stad ingaan en bij winkels vragen of ze nog iemand nodig hebben. Er zijn nog een heleboel andere dingen die je kunt doen:

Advertenties in krant of supermarkt

Veel werkgevers plaatsen oproepen voor personeel in kranten, vooral in de zaterdagkranten staan er veel. Vergeet vooral de regionale of stadskrant niet.

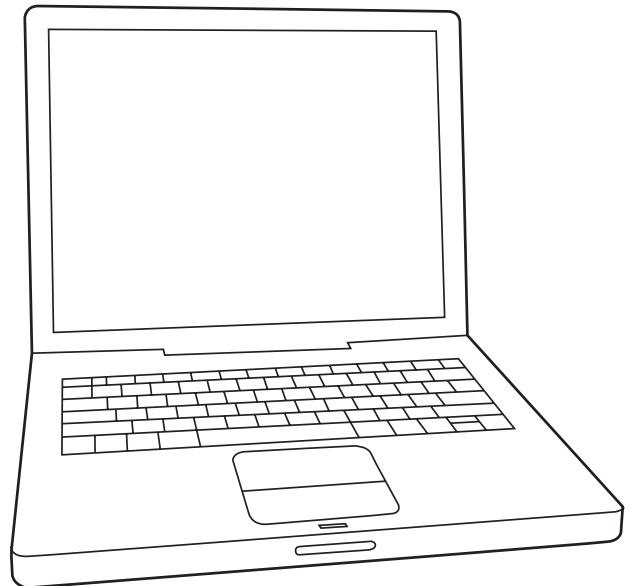
Vriend of kennis

Vertel zoveel mogelijk mensen dat je op zoek bent naar een baantje, misschien weten zij nog iets.

Internet

Er zijn veel verschillende websites waar vacatures op staan. Sommige zijn gespecialiseerd in bijbaantjes voor scholieren.

Ook via Twitter en Facebook kun je via jongerenorganisaties soms vacatures vinden.

Uitzendbureau

In iedere wat grotere plaats zit wel een uitzendbureau, of meer dan een. Het is slim om je in te schrijven bij meerdere bureaus, het is toch gratis. Als je te veel baantjes krijgt aangeboden, of je vindt het baantje niet leuk, kun je altijd 'nee' zeggen.

Open sollicitatie

Als je een speciaal bedrijf weet waar je graag wil werken, probeer ze dan direct te bellen of te schrijven. Dat heet een open sollicitatie.

Stage of school

Als je (snuffel)stage bevalt kun je misschien wel blijven bij die organisatie. Op het MBO/HBO komt het ook vaak voor dat bedrijven via de school jongeren zoeken die voor ze willen werken.

Vakantiegeld

Als je werkt heb je recht op vakantiegeld. Het vakantiegeld is 8% van je bruto-loon en dit krijg je bovenop je loon. Meestal krijg je het vakantiegeld in één keer uitbetaald, vaak in mei. Dit hoeft echter niet, bij sommige werkgevers moet je het zelf opvragen of betalen ze het vakantiegeld iedere maand uit en hebben ze het verwerkt in het loon. Als je vragen hebt over je vakantiegeld, vraag het dan aan je werkgever. Hij kan je uitleggen hoe het vakantiegeld bij jou geregeld is. Als je stopt met werken bij een werkgever dan krijg je het opgebouwde vakantiegeld uitbetaald.

Top 5 bijbaantjes voor jongens van 12 jaar:

1. Krantenwijk
2. Karweitjes
3. Auto's wassen
4. Tuinbouw
5. Schoonmaken

Top 5 bijbaantjes voor meisjes van 12 jaar:

1. Krantenwijk
2. Babysitten
3. Huishoudelijk werk
4. Schoonmaken
5. Karweitjes

Populaire bijbaan: babysitten

Ga jij babysitten? Dan kun je tussen de € 2,00 en € 3,00 per uur vragen. Tussen 12 en twee uur 's nachts kun je wat meer vragen. Blijf je slapen op je oppasadres, dan kun je het beste een totaalbedrag voor de nacht afspreken, bijvoorbeeld € 6,00.

Minimumjeugdloon

Ga je werken, dan wil je natuurlijk weten wat je kunt verdienen. Over je salaris kun je onderhandelen met je werkgever. Vanaf je 15de heb je in elk geval recht op het minimumjeugdloon.

- Het minimum(jeugd)loon per 1 januari 2013 voor 15-jarigen bedraagt € 2,84 bruto per uur.
- Het minimum(jeugd)loon per 1 januari 2013 voor 16-jarigen bedraagt € 3,26 bruto per uur.
- Het minimum(jeugd)loon per 1 januari 2013 voor 17-jarigen bedraagt € 3,73 bruto per uur.

Hoeveel uur mag je werken?

Steeds meer scholieren hebben een baantje. Dit kan een bijbaantje zijn na schooltijd, vakantiewerk of allebei. Je mag niet onbeperkt werken. Wat mag wel en wat mag niet?

13-14 jaar

- Op een schooldag mag je niet meer dan 2 uur werken.
- Op zaterdag mag je niet meer dan 7 uur werken.
- Op zondag mag je niet werken.
- Per week mag je niet meer dan 12 uur werken.
- In de vakantie mag je niet meer dan 7 uur per dag werken, en niet meer dan 35 uur per week.
- Je mag alleen werken tussen 7 uur 's ochtends en 7 uur 's avonds.
- Tot en met je 14^e mag je alleen lichte werkzaamheden doen. Dus bijvoorbeeld folders rondbrengen, oppassen, helpen in een winkel, fruit plukken en auto's wassen. Je mag geen zelfstandige werkzaamheden doen, alleen helpen.

15 jaar

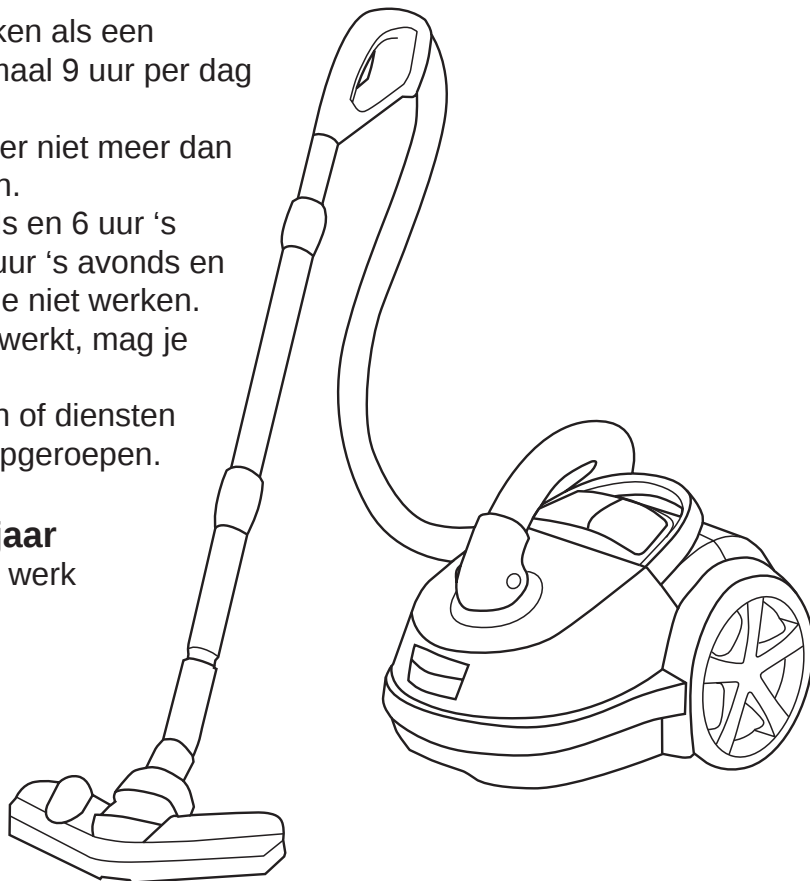
- Op een schooldag mag je maximaal 2 uur werken.
- Op een vrije dag mag je maximaal 8 uur werken.
- Als je zaterdag hebt gewerkt, mag je zondag niet werken.
- Per week mag je maximaal 12 uur werken.
- Je mag alleen werken tussen 7 uur 's ochtends en 7 uur 's avonds.
- In de vakantie mag je maximaal 40 uur per week werken en maximaal 5 dagen achter elkaar.
- Vanaf je 15^e mag je wel zelfstandig werk doen en mag je ook de ochtendkrant rondbrengen. Je mag nog steeds alleen maar licht werk doen, zoals vakken vullen, helpen op een manege of oppassen.

16-17 jaar

- Je mag net zoveel werken als een volwassene, dus maximaal 9 uur per dag en 45 uur per week.
- Gemiddeld mag je echter niet meer dan 40 uur per week werken.
- Tussen 10 uur 's avonds en 6 uur 's ochtends of tussen 11 uur 's avonds en 7 uur 's ochtends mag je niet werken.
- Als je zaterdag hebt gewerkt, mag je zondag niet werken.
- Je mag niet overwerken of diensten doen waarbij je wordt opgeroepen.

Iedereen onder de 18 jaar

- Je mag geen gevaarlijk werk doen

MOETEN EN WILLEN

Uitgaven

Je kunt je uitgaven in twee groepen verdelen: uitgaven die je moet doen en uitgaven die je wilt doen.

Moeten

Uitgaven die moeten, zijn de uitgaven die je moet betalen. Omdat je dat hebt afgesproken, bijvoorbeeld met je ouders of met een bedrijf. Een afspraak met je ouders kan zijn om elke maand te sparen. Of je telefoonabonnement: als je dat afsluit, spreek je af daar elke maand een vast bedrag aan te betalen.

Uitgaven die moeten, zijn de uitgaven die je moet betalen omdat je anders je afspraken niet nakomt. En dan kun je problemen verwachten. Het is het slimst om dit soort uitgaven automatisch te laten afschrijven van je bank- of girorekening. Dan vergeet je ze in elk geval niet. Informeer bij je bank hoe je een automatische afschrijving regelt. Ook sparen kun je automatisch bij je bank regelen. Dan wordt er bijvoorbeeld elke maand een bedrag van je gewone rekening naar je spaarrekening geboekt.

Willen

Uitgaven die je wilt doen zijn vaak de kleinere bedragen. Het zijn kosten waarover je geen afspraken met anderen hebt gemaakt. Je geeft er geld aan uit omdat jij dat wilt, niet omdat het moet. Over deze uitgaven beslis je zelf, vaak kort van tevoren. Je betaalt het van je vrij te besteden geld. Je kunt denken aan geld om uit te gaan, om een cd, kaartje voor een concert of een lippenstift te kopen. Het moet allemaal niet, maar het is wel erg leuk. Voor sommige uitgaven die je wilt doen, zul je het geld niet één-twee-drie hebben. Voor bijvoorbeeld een scooter, tablet of een mobiele telefoon moet je een tijdje sparen. Maar ook als je ze eenmaal hebt, kosten deze spullen vaak geld. De verzekering van je scooter moet je elk jaar opnieuw betalen. En voor je mobiele telefoon met abonnement, betaal je een vast bedrag per maand. Dan heb je nog niemand gebeld...

BELASTINGGELD TERUGVRAGEN

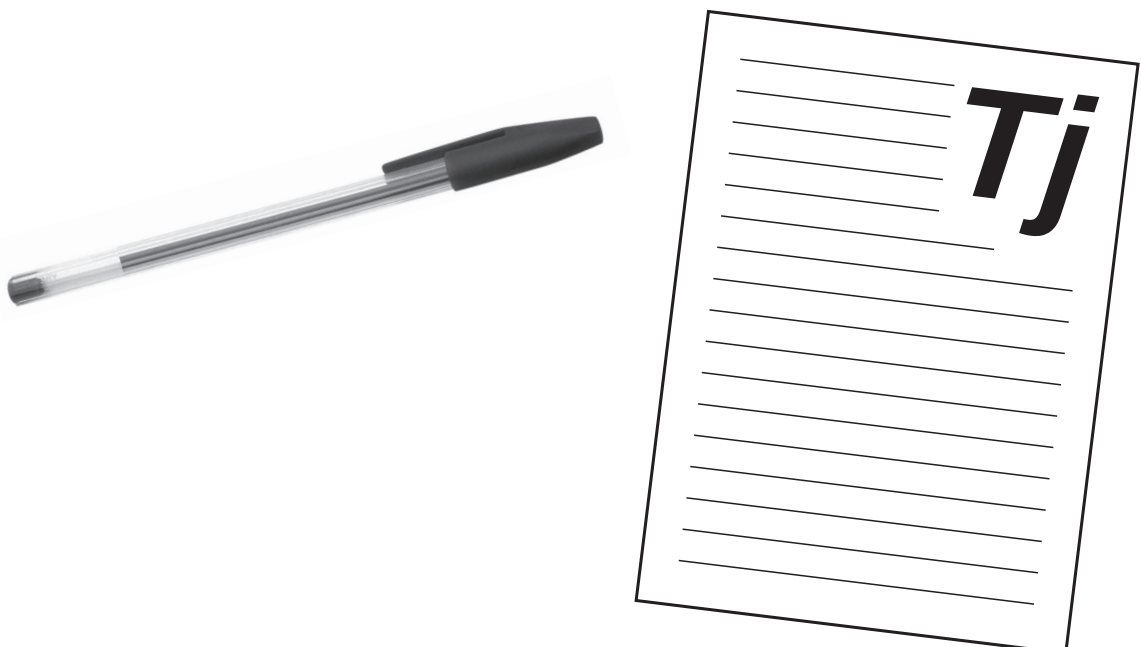
Belasting betalen? Prima, maar niet te veel! Belasting wordt automatisch ingehouden op je loon. De Belastingdienst gaat ervan uit dat je het hele jaar werkt. Daardoor betaal je als jongere meestal teveel. Betaal je in een jaar meer dan € 13,00 belasting teveel, dan kun je dit vanaf 15 jaar oud, terugvragen bij de Belastingdienst. Je hebt hiervoor een speciaal formulier nodig (T biljet) dat je kunt opvragen bij www.belastingdienst.nl. Je kunt geen aangifte doen over het huidige jaar. Je krijgt vaak in januari/februari een jaaroverzicht van het jaar daarvoor. Daarmee kun je aangifte doen over het afgelopen jaar. Je kunt overigens belasting terugvragen over de afgelopen 3 tot 5 jaren.

Belasting terug vragen moeilijk?

Nee hoor, het lijkt vaak erg ingewikkeld, maar een T-biljet voor jongeren valt best mee. Wat je nodig hebt is je jaaropgave. Daar staat alle informatie op. Tevens moet je een Digi-d code aanvragen.

Tips:

- Je kunt belasting terugvragen als je meer dan €13,00 aan loonheffing hebt betaald.
- Je kunt dit nog doen over de afgelopen 3 tot 5 jaar.
- Aangifte doen via een T-biljet is eenvoudiger dan elektronisch. Vraag dus bij de belastingdienst een T-biljet aan.
- Bereken ook of je recht hebt op reisaftrek openbaar vervoer. Ging je met het openbaar vervoer naar je werk? Was de reisafstand meer dan 10 km? Dan kun je recht hebben op reisaftrek. Op het T-biljet staat aangegeven hoe je het precies berekend.
- Voor 1 april je aangifte gedaan? Dan laat de belastingdienst je voor 1 juli weten hoeveel geld je terugkrijgt.
- Bedenk goed waar je het afgelopen jaar gewerkt hebt. Niet alle werkgevers versturen de jaaropgave al in januari. Bij sommige uitzendbureaus moet je zelf de jaaropgave aanvragen. Bij je aangifte moet je alle werkgevers opgeven. Je kunt geld mislopen als je een werkgever bent vergeten.

HUISWERKOPDRACHT:

INTERVIEW

Naam leerling: _____

Geïnterviewde: _____

1. Kreeg u vroeger zakgeld van uw ouders toen u zo oud was als ik?
Zo ja, hoeveel was dat?

2. Wat deed u daarmee?

3. Wat wilde u vroeger graag hebben en kreeg u dat dan altijd?
Als u het niet kreeg, wat deed u dan?

4. Spaarde u toen u zo oud was als ik?
Zo ja waarvoor, zo nee waarom niet?

5. Was merkkleding belangrijk voor u toen u zou oud was als ik?

6. Namen uw ouders u wel eens ergens mee naar toe in het weekend?
Zo ja waar gingen jullie dan heen?

7. Wat deed u in de vakanties?

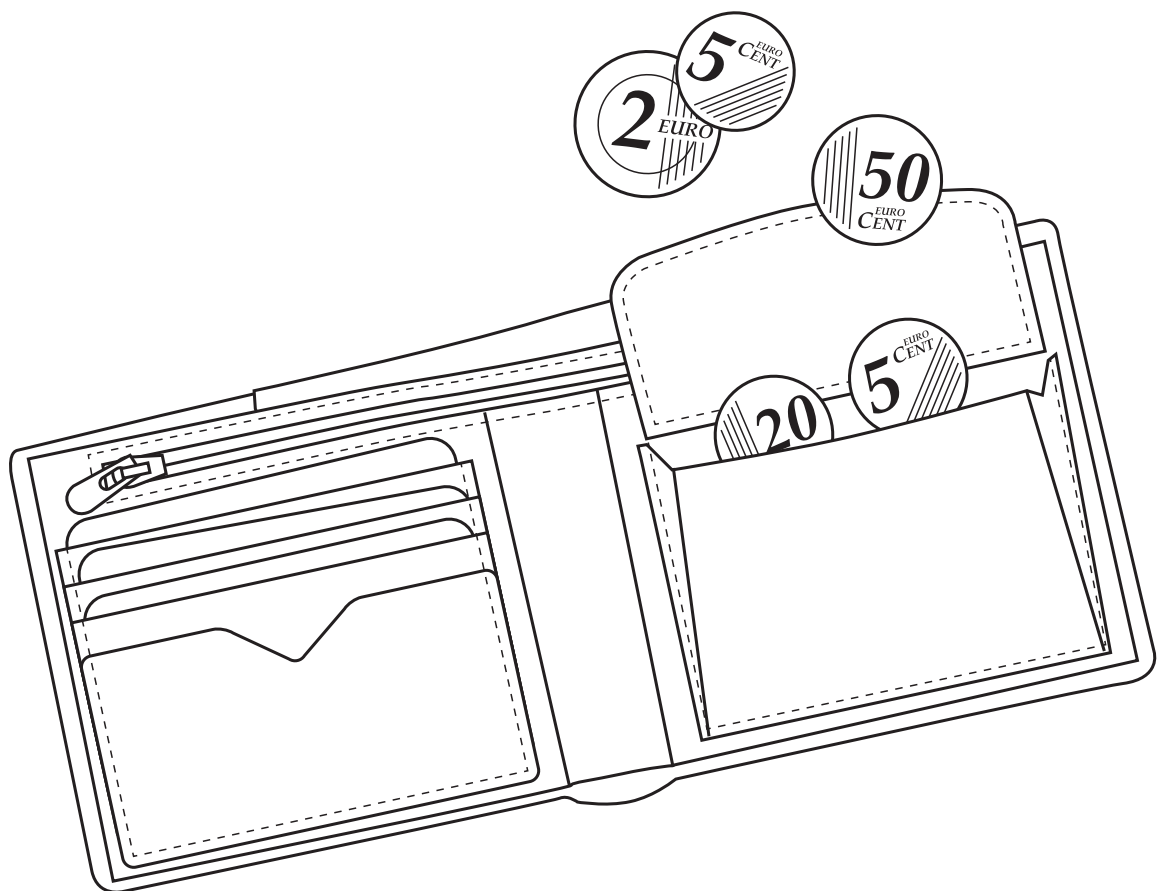
8. Zag u vaak reclames toen u zou oud was als ik?

9. Wat vindt u van alle reclames die er nu overal zijn?

10. Wist u dat 2 van de 3 jongeren op dit moment schulden heeft, en wat vindt u daarvan?

11. Hoe denkt u dat het komt dat steeds meer mensen schulden hebben?

OPDRACHT 1

HOE ZIT DAT NOU EIGENLIJK MET MIJN GELD!?

1. Mijn inkomsten

Van Wie?

Hoe vaak?

Hoeveel?

_____	_____	€ _____
_____	_____	€ _____
_____	_____	€ _____
_____	_____	€ _____
_____	_____	€ _____
_____	_____	€ _____

2. Waar geef jij je geld aan uit?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

3. Spaar je? Zo ja waarvoor, zo nee waarom niet?

4. Hoeveel geld heb je nu bij je?

€ _____

OPDRACHT 2

MOETEN OF WILLEN?

Bepaal welke uitgaven jij vindt horen bij “moeten” en welke je vindt horen bij “willen”. Schrijf op voor welke je kiest.

Uitgaven	Moeten of willen
Huur	
Verzekeringen	
Snoep	
Beltegoed	
Schoolspullen	
Games	
Loonbelasting	
App downloaden	
Telefoonrekening	
Kleding	
Nike schoenen	
Energie rekening	
Hobby (sport, muziek, computer enz.)	

Het gouden ei

Les 2 Reclame enzo!

KINDEREN ALS CONSUMENTEN

Reclame richt zich tegenwoordig steeds meer op jongeren!

Met reclame proberen producenten en bedrijven te bepalen wat jij denkt nodig te hebben om blij en tevreden te zijn! Er wordt daarom jaarlijks € 1000,00 per inwoner van Nederland, dus ook kinderen, uitgegeven aan reclame!

Op deze manier hopen producenten en reclamemakers ervoor te zorgen dat jouw geld, in hun zak terechtkomt. Het gaat hier om een markt van 250 miljoen euro. En die moet veroverd worden!

Fabrikanten en reclamemakers weten heel goed dat jij je ouders beïnvloedt bij het doen van aankopen voor ook nog eens tenminste 1,5 miljard euro. Het is dus heel slim om veel reclame op jou af te stemmen.

Volgens Kijkwijzer kijk je ongeveer **twee uur televisie per dag**. Er wordt van alles gekeken: maar vooral tekenfilms zijn populair. Zenders zoals Disney XD, Nickelodeon en Z@ppelin worden veel gekeken. Daarom kiezen reclamemakers vaak voor televisie als middel om je te bereiken. Soms kiezen ze ook voor een onopvallende manier van reclame maken. Zo wordt GTST gesponsord door Coca Cola, Dorito's en Royal Club; dan zie je de acteurs dat tijdens de aflevering heel vaak eten en drinken.

Reclame-effecten

- Ze geven informatie over producten en dingen die gebeuren in de wereld.
- Ze zetten je aan tot bepaalde acties zoals bijvoorbeeld het spelen van spelletjes, of verzamelen van spullen (voetbalkaartjes, korting op de bioscoop, etc).
- Het biedt vermaak: het kan je aan het lachen of aan het huilen maken.
- Hierdoor onthoud je de reclame beter.
- Datgene waarvoor reclame wordt gemaakt moet onderwerp van gesprek zijn onder kinderen en jongeren, zoals bijvoorbeeld of I-pad en een PSP.
- Slagzinnen (slogans) moeten blijven hangen bij de klanten zodat ze het product onthouden. Bijvoorbeeld: I'm loving it! van Mc Donalds.

Waarom moet volgens jongeren een reclame voldoen?

- Simpel
- Kort
- Humor
- Fantasie
- Tempo

HOE WERKT RECLAME NOU EIGENLIJK?

Je ziet meer dan **3000** reclameboodschappen per dag!

Reclamemakers verpakken hun boodschappen slim. Een deo laat je oksels fris ruiken maar je kunt er ook iemand mee versieren. **Reclame maken is informatie geven, met het doel om je iets te laten kopen wat je niet nodig hebt.**

Reclameblokken op televisie zie je op alle zenders. Maar soms is reclame moeilijker te herkennen. Zie je een prachtige documentaire over de Spaanse kust, dan kan een reisbureau hiervoor betaald hebben. Bedrijven geven geld aan tv-programma's, films op televisie en sportclubs met het doel om meer naamsbekendheid te krijgen en positief over te komen. Deze vorm van reclame heet **sponsoring**. Veel sponsors en reclamemakers proberen met hun reclameboodschappen kinderen te verleiden tot kopen.

Invloed

Hoe beïnvloedt reclame ons? Reclamemakers kijken allereerst goed naar je **behoeften**. Je hebt lichamelijke behoeften, zoals eten, drinken, een thuis en gezondheid (te vergelijken met *moeten*). Maar jongeren hebben ook andere behoeftes, waarbij het **gevoel** een belangrijke rol speelt, zoals het **verlangen erbij te horen**, stoer te zijn en plezier te hebben (te vergelijken met *willen*). De reclamemakers spelen vooral handig in op het willen

Reclamemakers hebben 1 doelstelling; ze willen je overhalen iets te kopen wat je eigenlijk niet eens nodig hebt!

Hoe zorgen reclamemakers ervoor, dat jij iets wilt hebben?

- Het merk of de naam van het product, de positieve kenmerken van het product en in welke behoefte het product voorziet.
- Bij reclame gaat het erom dat je het gevoel krijgt dat je met het bewuste product beter, gezonder, gelukkiger of populair zal voelen.
- Ze geven ze je het idee dat je als je datgene uit de reclame koopt, je meer vrienden zult hebben en iedereen je leuk gaat vinden.

Wist je dat

- De tekenfilm zenders Nickelodeon en Disney XD om het kwartier reclames uitzenden die minstens 3 minuten duren.
- Producenten heel veel geld betalen om hun reclame uit te kunnen zenden. Hoe populairder het tv-programma hoe duurder de zendtijd voor producenten.
- Jongens meestal meer televisie kijken dan meisjes.
- De meerderheid van de Nederlandse gezinnen 2 of meer televisies in huis hebben.
- We door de TV, het internet en gamen veel minder zijn gaan bewegen!

Blijf reclame de baas!

Bedrijven geven veel geld uit aan reclame. Slimme koppen bedenken hoe ze een product het beste kunnen verkopen. Zo verdient het bedrijf zijn geld. Veel reclame wordt speciaal gemaakt voor jongeren. Juist omdat jongeren heel veel willen en makkelijk te beïnvloeden zijn. De reclame vertelt jou welke kleding je moet dragen en met welk mobieltje je moet bellen. Maar daar hoef je natuurlijk niet naar te luisteren, je kunt ook lekker je eigen stijl bedenken. En krijg je echt meer vrienden als je alles koopt wat hip is en zijn dat dan echte vrienden? Vriendschap gaat toch veel meer over samen lol hebben en dingen voor elkaar over hebben!

Pimp your mobile, ringtones, apps, spelletjes...

Heb jij dat ook wel eens? Dat je een aanbieding voor een camera, een telefoon, een i-pad, of wat dan ook tegenkomt en dat je denkt: 'goh, valt best mee, die prijs'. En dat je direct aan je ouders vraagt of je het mag hebben?

Met je mobiele telefoon kun je veel meer dan alleen maar bellen.

Naast bellen, sms'en, pingen en What's Appen, en internetten, kun je er allerlei spelletjes, software of muziek voor downloaden. Als je je mobiele telefoon al wat langer hebt, dan wil je natuurlijk wel eens iets anders dan die paar apps die er standaard op staan. Er zijn veel verschillende aanbieders van deze apps en spelletjes. En je ziet hun reclames overal dus de kans is groot dat je gaat denken dat je nieuwe apps moet hebben!!

Waar moet je op letten...

- Voor je een app downloadt: probeer de prijs te vinden, die kan per aanbieder verschillen.
- Zoek eerst uit of je het spel wel kan spelen op jouw mobiel.
- Let op dat je niet per ongeluk een abonnement afsluit waar je niets aan hebt!
- Vaak is het downloaden niet eenmalig, maar zit je gelijk vast aan een abonnement, lees daarom goed de voorwaarden en vraag je ouders om toestemming!
- Wie weet kun je hetzelfde spelletje of app ook gratis vinden, zoek dus eerst goed.

Kosten op een rij... gemiddeld:

- Ringtone € 4,50
- Spel € 4,50
- Bord spel € 20,00
- Wallpaper € 3,00

Overleg altijd met je ouders voordat je APP's download!

OPDRACHT 1

Waar hou jij van?

1. Maak een lijst met 3 van jouw favoriete merken
(denk hierbij aan kleding, gadgets, schoenen, computers, snoep)

- _____
- _____
- _____

2. Hoe komen deze merken op jou over?

Overkomen

OPDRACHT 2

Vragen over het filmpje

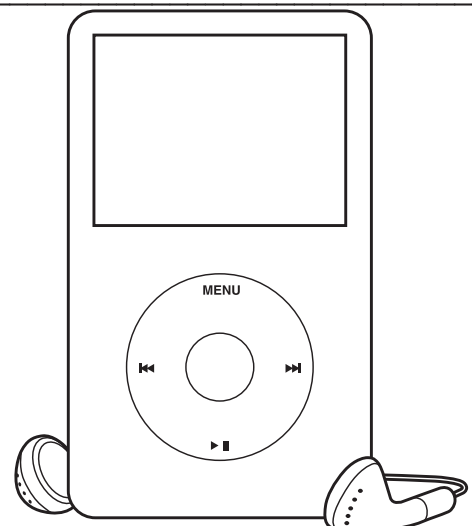
1. Hoeveel reclameboodschappen heb je in het filmpje gezien?

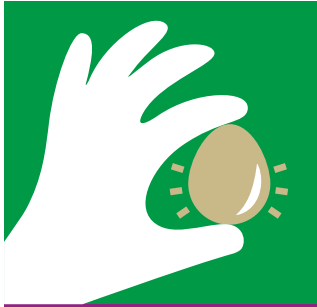
2. Welke reclames kun je je nog herinneren?

3. Welke reclame sprak je het meeste aan?

4. Wil jij wel eens iets hebben doordat anderen het ook hebben, zo ja wat?

5. Wil jij wel eens iets hebben doordat je een reclame hebt gezien, gelezen of gehoord, zo ja wat?

Het
gouden
ei

Les 3 Schulden enzo!

SCHULDEN, WAT ZIJN DAT?

Geld uitgeven is nu vaak nog leuk en niet moeilijk! Maar voor je het weet is je zak- of kleedgeld alweer op. Terwijl je misschien nog zo veel zou willen kopen. Of nog erger, je geld is op terwijl je nog iets moet betalen. Wil je iets kopen waarvoor je niet genoeg geld hebt, dan kun je drie dingen doen:

- Je kunt ervoor werken
- Je kunt ervoor sparen
- Of je kunt geld lenen

Veel jongeren lenen geld van hun ouders of vrienden. Maar het kan ook bij een bank. Ben je nog geen 18 jaar, dan mag je daar alleen geld lenen met toestemming van je ouders! Je moet dan niet alleen het geleende geld terug betalen, maar ook rente. Je betaalt dus altijd meer geld terug dan je hebt geleend!

Als je geld besluit te lenen van je vrienden of ouders, gaat dit heel vaak fout. Ondanks dat je het geld snel terugbetaald kan het toch spanningen geven. Er kan zonder dat je dat wilt ruzie ontstaan met familie of vrienden. Als je het geleende geld niet op tijd kunt terugbetalen, dan wordt het zeker vervelend!

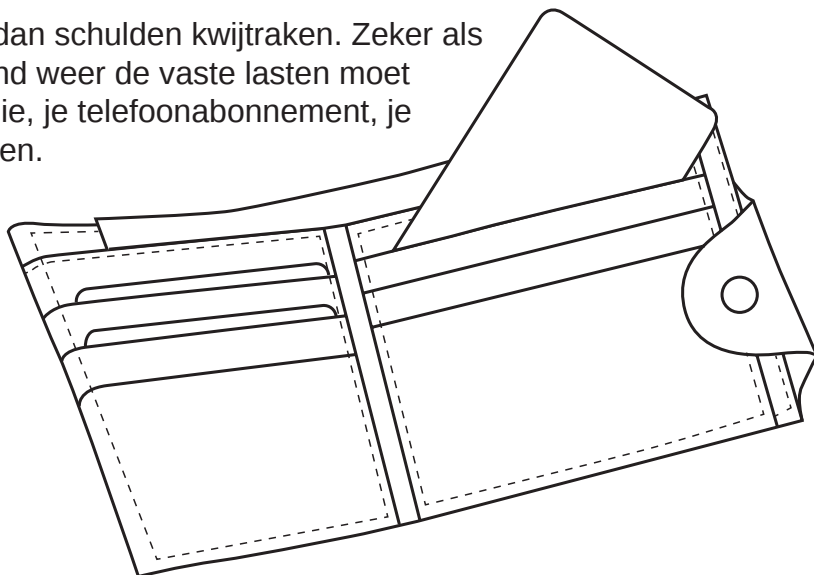
Schulden ontstaan dus als je dingen koopt die je eigenlijk niet kunt betalen of als je niet op tijd terugbetaald!

Kom jij ooit in een situatie terecht dat je geld tekort komt. Dan kun je het volgende doen:

- Pas je wensen aan. Je kunt niet meer geld uitgeven dan je hebt, want op=op!
- Bezuinigen. Geef minder geld uit dan je gewend ben.
- Zorg dat je meer geld krijgt, door bijvoorbeeld een bijbaantje te nemen als je die nog niet hebt.

Vraag jezelf eerst af of dat wat je koopt de lening waard is (wees je ervan bewust dat je rente betaalt over je lening)

Schulden maken, gaat sneller dan schulden kwijtraken. Zeker als je op jezelf woont en elke maand weer de vaste lasten moet betalen. Zoals je huur, je energie, je telefoonabonnement, je verzekeringen, je eten en drinken.

SOORTEN SCHULDEN:

Rood staan

Met toestemming van je ouders mag je bij sommige banken rood staan tot een bepaald bedrag. Rood staan betekent dat je meer geld op kunt nemen van je rekening dan er op staat.

Over het bedrag dat je rood staat betaal je 12% tot 17% rente per maand. Dus als je € 100,00 rood staat kost dat je €12,- tot €17,- per maand.

Lenen van je ouders

Een lening van je ouders kan makkelijk zijn. Je betaalt hen dan elke week of maand een bedrag terug. Totdat je schuld is afbetaald. Ook kun je een voorschot op je zak- of kleedgeld vragen. Houdt er wel rekening mee dat je dan een periode zonder zak- of kleedgeld zit. Spreek altijd met je ouders af wanneer en hoe je gaat terugbetalen. Schrijf je afspraken op, dan weet je waar je aan toe bent. Als je vaak moet lenen geef je te veel geld uit. Je moet dan gaan bezuinigen.

Als je deze lening niet kunt terug betalen is het extra vervelend omdat het dan een probleem kan worden tussen jou en je ouders!

Lenen van vrienden

Veel scholieren lenen van elkaar. Kleine bedragen voor een blikje fris en snoep, maar ook grotere bedragen. Spreek af wanneer je terugbetaalt en houd je aan die afspraak. Heb je geld uitgeleend maar niet teruggekregen? Vraag er om en maak duidelijk dat je je geld terug wilt. Als je deze lening niet kunt terug betalen is het extra vervelend omdat je dan ruzie kunt krijgen met je vrienden of erger nog je kunt vrienden kwijt raken!

Lenen van de bank

Je moet de lening kunnen afbetalen aan de bank. Je betaalt veel rente. Kijk dus eerst of je genoeg geld hebt om de lening elke maand te kunnen betalen. Anders kun je je aankoop beter uitstellen.

Let ook op hoe lang je bezig bent met afbetalen. Soms is het product al kapot voordat je het hebt afbetaald.

Iets voor iemand anders op je naam zetten

Soms vraagt iemand je iets op jou naam te zetten voor hem of haar. Als degene voor wie je dat doet vervolgens niet betaald heb jij een probleem. Bijvoorbeeld wanneer je een scooter op jou naam laat zetten. Degene die op de scooter rijdt betaalt, de verzekering niet en dan komt de verzekeringsmaatschappij bij jou om geld te vragen! Het is dus niet verstandig om dit te doen! Overleg altijd met je ouders of iemand die hier verstand van heeft.

SCHULDEN VOORKOMEN!

Wil je uit de schulden blijven, dan is het handig een budget te maken en te sparen. Een budget maken is het op een rijtje zetten van je inkomsten en uitgaven, zodat je kunt zien wat je moet betalen en hoeveel geld je ontvangt.

Als je al schulden hebt, maak dan een plan om zo snel mogelijk alles terug te betalen. Doe het een tijdje zuinig aan of zorg voor meer geld.

Wat kun je nog meer doen om uit de schulden te blijven?

- Besef dat je niet gelukkiger wordt van het “hebben” van allerlei spullen. Je bent er vaak maar even blij mee en daarna wil je weer wat anders.....!
- Zet nooit iets voor iemand anders op je naam!!
- Zet je geldzaken op een rijtje, weet wat er binnenkomt en wat er uit gaat.
- Houdt je administratie goed bij.
- Koop niets op afbetaling.
- Doe niet mee aan ‘koop nu betaal later’.
- Spreek met de bank af dat je niet rood mag staan.
- Neem voor je mobieltje geen abonnement, maar koop een prepaid-kaart.
- Probeer elke maand een vast bedrag te sparen.
- Mocht je toch in de problemen komen, ga dan niet bij de pakken neerzitten maar zoek hulp. Je kunt soms terecht bij je ouders en in elk geval bij de gemeente.

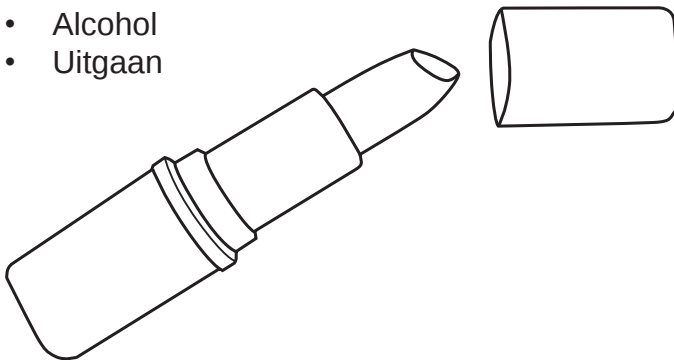

AANTAL FEITEN OP EEN RIJ

1 op de 5 kinderen van 10 t/m 12 jaar leent wel eens geld bij familie en vrienden. Jongeren lenen vooral voor kleding en een mobieltje. Ruim de helft van de jongeren krijgt extra geld van hun ouders als ze erom vragen.

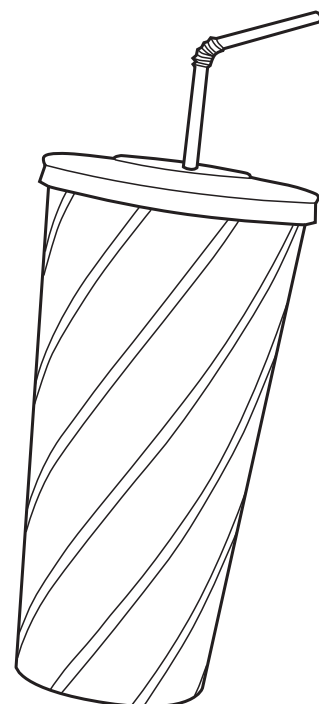
MEISJES geven het meeste geld uit aan:

- Kleding
- Mobiele telefoon
- Cosmetica
- Alcohol
- Uitgaan

JONGENS geven het meeste geld uit aan:

- Snacks
- Kleding
- Mobiele telefoon
- Alcohol
- Uitgaan

HUISWERKOPDRACHT: WAT KOSTEN DEZE BOODSCHAPPEN?

Wat kosten de volgende boodschappen in de supermarkt waar jij meestal komt als je voor het A-merk kiest? En wat kosten ze als je voor een goedkoper product of voor het huismerk kiest?

	Duur merk	Goedkoper merk
1. Een kilo belegen kaas	€ _____	€ _____
2. Een gele familiezak M&M's	€ _____	€ _____
3. Een bloemkool	€ _____	€ _____
4. Een blikje Cola	€ _____	€ _____
5. Een zak paprikachips	€ _____	€ _____
6. Een fles allesreiniger	€ _____	€ _____
7. Een 4 appels	€ _____	€ _____
8. Een pak speculaasjes	€ _____	€ _____
9. Een pak vla	€ _____	€ _____
10. Een blikje energiedrank	€ _____	€ _____
11. Een reep chocolade	€ _____	€ _____
12. Een pak wasmiddel	€ _____ +	€ _____ +
TOTAAL	€ _____	€ _____

Totaal duurder merk € _____
 Totaal goedkoper merk € _____ -
Vershil € _____

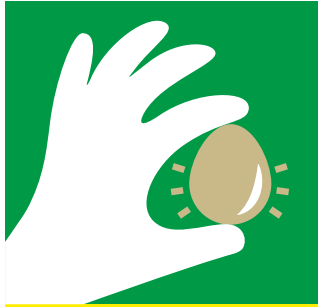
OPDRACHT 1

1. Johan koopt via Primeline een scooter, de scooter kost € 1299,00. Johan hoeft niet meteen te betalen, hij mag de scooter betalen door 72 maanden (6 jaar!) lang € 35,25 per maand te betalen. Hoeveel betaalt Johan uiteindelijk voor zijn scooter?

2. Heb jij wel eens geld geleend, zo ja van wie, waarvoor en hoe heb je het terug betaald?

3. Vind jij het normaal om geld te lenen om dingen te kunnen kopen die je eigenlijk niet kunt betalen? Leg uit waarom.

Het gouden ei

Les 4 Budgetteren enzo!

HET BUDGET

Gaat jouw zakgeld of kleedgeld snel op en weet je achteraf niet waar je het allemaal aan uitgegeven hebt? Om dat niet meer te laten gebeuren, kun je budgetteren. Budgetteren is, in het kort, alle geldzaken op een rijtje zetten en vooruit kijken. Een doel van budgetteren is dat je aan het einde van de maand een stukje geld over hebt in plaats van een stukje maand! Een ander doel is dat je zo goed mogelijk voorbereid bent op onverwachte uitgaven en op rekeningen die niet elke maand komen.

Om te kunnen budgetteren moet je veel dingen weten en op een rijtje zetten. Om een goed budget te maken, moet je het volgende weten:

- Wat zijn je inkomsten?
- Wat zijn je vaste lasten?
- Wat zijn je huishoudelijke uitgaven?
- Waarvoor moet je reserveren (sparen)?

Als je deze 4 onderdelen weet kun je een budget maken.

Vaste lasten

Vaste lasten zijn dus rekeningen die iedere maand hetzelfde zijn zoals huur, eneco, ziekenfonds, verzekeringen, telefoonabonnement enzovoorts. Het is heel belangrijk dat je deze altijd eerst betaald!

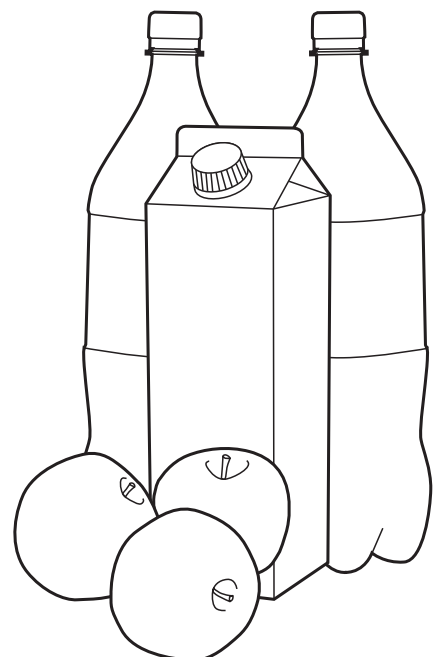
Huishoudelijke uitgaven

Huishoudelijke uitgaven zijn uitgaven als eten, snoep, drank, deodorant / parfum, cadeaus, etc. De hoogte van deze uitgaven wisselt per maand.

Reserveringen

Met reserveringen leg je geld opzij voor iets dat je graag wilt hebben of voor noodgevallen. Stel voor dat je het nieuwste spelletje voor je PS wilt hebben. Je weet wanneer dit spel uitkomt. Om er voor te zorgen dat jij dat spel dan kunt kopen, zet je elke maand een bedrag opzij.

Je kunt ook geld op zij zetten, om een nieuwe spelcomputer te kopen als die van jou kapotgaat.

OPDRACHT 1

Maak een spaarplan

Mike wil Need for Speed (€ 52,-) kopen.

Mike's vader vindt dat een belachelijke prijs voor een spelletje. 'Wacht maar een half jaar, dat spel wordt vanzelf goedkoper', is zijn advies. Maar dat vindt Mike pas echt dom. Over een halfjaar is er alweer een nieuwe versie van zo'n spel. Je koopt toch niet een spel dat iedereen al een half jaar gespeeld heeft! Nee, hij wil het spel nu hebben.

Mike kreeg gisteren €40,- van opa en oma voor zijn verjaardag. Hij komt dus €12,- tekort. Hij besluit daarom te gaan sparen en niet te lenen.

Hij krijgt per week €4,- zakgeld. Dat krijgt hij volgende week weer. Van zijn zakgeld geeft hij ongeveer de helft uit aan snoep en andere leuke dingen. Als hij volgende week een cadeautje voor een vriend koopt moet hij daarvoor zelf €3,- betalen, de rest betaald zijn moeder. Verder heeft Mike nog €5,- schuld bij zijn zus. Die moet hij haar volgende week teruggeven. Oja, Mike verdient elke week €2,- met klusjes die hij voor de buurvrouw doet. Dat geld krijgt hij nog deze week.

- 1 Hoeveel geld heeft Mike nog nodig om Need for Speed te kunnen kopen?

- 2 Hoeveel zakgeld krijgt Mike iedere week en hoeveel verdient hij per week?

- 3 Mike moet zijn schuld bij zijn zus afbetalen en het cadeau voor zijn vriend kopen! Hoeveel moet Mike afbetalen en hoeveel moet hij aan een cadeau besteden?

- 4 Hoeveel weken moet Mike, na het afbetalen, nog sparen om Need for Speed te kunnen kopen?

Is er iets dat jij graag wilt hebben, maar waar je voor moet sparen?
Maak dan een spaarplan!

OPDRACHT 2

THUNDERBOLT!

“Wow, dat is cool!” Mike (11 jaar) grist de folder uit zijn zus (12 jaar) haar hand. “Daar wil ik naartoe!” “Moet je kijken pa. Zullen we dit weekend gaan?” Papa zegt: “Het ziet er leuk uit. Misschien is het iets voor de vakantie.” “Pas de vakantie pa, ik wil nu!” Mike's vader zegt “Dat is niet echt goedkoop hoor. En zo'n dag kost meer dan alleen de entree voor het pretpark. We hebben het er nog over”.

Pak de prijslijsten erbij (ze staan hieronder) en beantwoord onderstaande vragen.

- 1 Hoeveel entreegeld betalen Mike, zijn zus en hun ouders voor de Thunderbolt?

- 2 Mike's vader zegt: “Zo'n dag kost meer dan alleen de entree voor het pretpark”. Stel je voor dat jij een dagje in het pretpark bent. Wat wil je dan allemaal kopen?

- 3 Als je het entreegeld voor het gezin van Mike en alle extra's bij elkaar optelt, hoeveel kost het uitje hen dan?

Prijzlijst		Restaurant prijslijst	
<i>Entreegeld</i>		Patat met hamburger speciaal:	€ 4,-
Kinderen van 0 t/m 2 jaar:	Gratis	Patat met schnitzel of kip:	€ 4,75
Kinderen van 3 t/m 11 jaar:	€ 21,50	Broodje kaas:	€ 1,65
Volwassenen (ouder dan 11 jaar):	€ 24,-	Broodje ham:	€ 1,80
Parkeren, per dag	€ 5,-	Broodje kroket:	€ 1,55
<i>Souvenirs</i>		Broodje knakworst:	€ 1,65
Knuffel Thunderbolt	€ 8,-	Frisdrank:	€ 1,30
Thunderbolt the game!	€ 25,-	Melk:	€ 1,15
Thunderbolt rugzak	€ 15,-	Koffie:	€ 1,30
Thunderbolt Pen	€ 2,50	Thee:	€ 1,-
		Milkshake:	€ 1,50
		IJshoorntje met 3 bollen:	€ 1,60

**Bedenk
goed wat
je met je
euro doet**

